

Izhaja enkrat na mesec.

CENA: za vse leto 25 Din.

za pol leta 12-50 Din.

Posamezna številka 2 Din.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Komenskega ul. 12.

JUGOSLOVANSKI OBRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cene inseratom:

Pri enkratni objavi

1/1 str. 480 D, 1/2 str. 240 D,

1/4 str. 120 D, 1/6 str. 80 D,

1/12 str. 40 D.

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

Naročnikom.

Naročnike našega glasila, ki še niso poravnali naročnino za leto 1924, tem potom zadnjič opominjamo, naj store svojo dolžnost in nakažejo po vpostani položnici zaostalo naročnino.

A. S.

Obrtništvo v srednjem veku.

Pod imenom ceh razumemo neko zvezo, udruženje, družbo, zadrugo. Prvotno so bili cehi zveze samostojnih rokodelcev, pozneje so bile te obče korporacije, v katerih se je združevalo vse od dijaka do profesorja in zdravnika, od pogrebca do gledališkega igralca, od cestnega pometarja do kovaškega pomočnika. Ti cehi so bili v vseh evropskih kulturnih državah, zlasti v Italiji, Španiji, Belgiji, Holandski, Franciji, Angliji in prav posebno so bili razširjeni in po splošni v Nemčiji, ki se je zlasti po 30 letni vojni skušala notranje utrditi in okrepiti svoje gospodarstvo, ki je bilo vsled 30 letne vojske skoro upropaščeno.

Cehi so nastali v 12 stoletju. Povod za ustanovitev cehov je dala nujna potreba po organizaciji za urejevanje konkurence pri prodaji blaga in istotako nujna potreba po zaščiti konsumentov, ki so hoteli solidnih izdelkov za primerne cene. V 12. in 13. stoletju je bilo zelo živo socialno gibanje. Ta čas je bil oni, v katerem se je delo emancipiralo od grude (Grund u. Boden), prebivalstvo se je zelo selilo iz dežele kmetov v na novo ustanavljajoča mesta in v tujino. V mestih so se razvijale razne obrti. Izvrševalci teh obrti so bili spretni poedinci, ki so se osvobodili svoje odvisnosti od gospodarjev, ki so jim bili doslej osebno in gospodarsko podložni. Njih delavna moč postane svobodna in svoje izdelke so smeli sami prodajati. Prodaja se je vršila skupno na sejmi. V svrhu organiziranja te prodaje so ustanovili medsebojno zvezo ceh. Prvotno je bilo torej cehovstvo izključno gospodarska organizacija, a tekom naslednjega 14 stoletja je zadobilo silen razmah in je postalo tudi družabna in politična organizacija. Cehi so v svoji cvetoči dobi uživali svojo popolno avtonomijo, sami so vodili upravo, v njih rokah je bilo tudi sodstvo.

Ustroj cehov je bil podoben kakor je danes ustroj društev. Bistvo cehovskih udruženj je bilo medsebojno prijateljstvo in solidarnost. Ker so to vedno povdarjali in zahtevali od svojih članov medsebojno bratovsko ljubezen in zvestobo, so jih nekateri nazivali tudi bratovščine. Statuti cehov so označevali poleg molitve delo kot temelj urejenega življenja. Vse pravice in dolžnosti je imel ceh kot društvo, posamezni člani niso imeli kot osebe nikakih pravic nego le kot člani ceha potom za to določenega člana. Da so bili produkcijski stroški povsod enaki, je določil ceh plačo vsem pomočnikom enako in cehovski statuti so urejali razmerja med delodajalci in delojemalci. Vsak mojster je smel imeti le določeno število pomočnikov in vajencev. Prepovedano je bilo delati po noči in ob nedeljah in praznikih. Zelo stroge so bile določbe glede prodaje izdelkov: cene so bile enotne, določil se je kraj in čas in način skupne prodaje na sejm. Posameznik je smel prodajati izdelke le v svojem lokalu. Vse premoženje ceha je pri-

padalo cehu kot društvu, člani so imeli le pravico rabe in užitka. Z imovino so podpirali bolnike, ubošce in vdove, dajali so potrebnim članom posojila. Cehi so bili potemtakem tudi kreditne organizacije.

Cehi so skrbno pazili na to, da so bili izdelki solidni in so prevzeli jamstvo za solidnost in uporabnost izdelkov. Predpisi so urejali kake surovine se morajo uporabljati za posamezne predmete, kako in koliko časa se sme uporabiti za gotov izdelek. Če ta ni odgovarjal predpisom, ga je predstojnik škartiral v sporazumu z zastopnikom javne oblasti. Vsak kos se je pred odhodom v promet preizkusil. Za razpečevanje slabih izdelkov so bile predvidene visoke denarne in telesne kazni. Prav posebno je to veljalo za živila, v peki, mesarji, gostilničarji so bili pod strogim nadzorstvom.

Vse to pa se je moglo vršiti le na ta način, da so bili vsi obrtniki člani ceha. Zato so se cehi razvili v prisilne organizacije, kjer bi sicer njih statuti sploh ne imeli pomena.

Najvišji organ v cehih je bil občni zbor. Ta je izvolil prestojnika in ostale funkcionarje. Predsednik je imel zelo veliko oblast, a zato tudi odgovornost. On je upravljal cehovsko premoženje, je kasiral pristojbine in kazni, izvrševal je obrtno policijo in razsojeval sam ali v družbi z drugimi o spornih zadevah. Sodilo se je ustno in javno na trgih.

Srednjeveška mesta so bila zase zaokrožene gospodarske enote. Da bi skupno pravico in koristi obrtnega stanu laže in enotneje uveljavljali, so se v posameznih mestih razni cehi koalirali (zvezali). Nastali so okrožni cehi. Še pogosteje pa so se združevali istovrstni cehi v različnih krajih.

Zelo zanimivo je, kako življenje so imeli v cehih vajenci in pomočniki. Sprejem vajenca je bil silno svečan. Sprejemali so le zakonske otroke. Vajenec je dobil pri sprejemu učno pismo, s katerim je stopil v mojstrovo rodbino. Vso skrb za vajenca je sprejel mojster. Učna doba je trajala od tri do šest let. Ves čas je nosil vajenec predpisano obleko in je tudi od mojstra dobival mal znesek kot »Taschengeld«. O sporih med mojstri in vajenci je odločalo vodstvo ceha. Po končani dobi prestani učni dobi je sledilo svečano proglajenje, da je vajenec prost in da postane pomočnik. Po možnosti so imeli pri gospodarju hrano in stanovanje, razsvetljavo, perilo in so bili v zelo tesni zvezi z mojstrovo rodbino. Ščitilo jih je istotako cehovsko sodišče. Bili pa so tudi pod mojstrovim nadzorstvom. Na svojo stanovsko čast so bili zelo ponosni. Ko so n. pr. leta 1471 v Lipskem nekateri študenti razžalili ondote čevljarske pomočnike in jim niso dali zadoščenja, so ti napovedali boj vsem profesorjem, doktorjem in študentom, boj v varstvo svoje stanovske časti. Ustanovili so svoje organizacije. Za reševanje svojih zadev so imeli posebno sodišča, osnovali so svoje ceh, ki so postale tudi privatne organizacije. Imeli so svoje bratovske skladišče za podpiranje bolnih in onemoglih tovarišev. Prav posebno izvrstno so se te pomočniške organizacije izkazale pri izpopolnjevanju strokovnih zmožnosti. Pomočniki so namreč v to svrhu zelo veliko potovali in jim je bilo to celo predpisano, če so hoteli postati mojstri. Na potovanju se je pomočnik izkazal s svojo legitimacijo in dobil prenočišče in hrano brez-

plačno pri pomočniških cehah širom države. Nekatera mesta so prav posebno slovela kot vseučilišča za rokodelske pomočnike. Pomočnik pa ni bil v posebno tesnem stiku le z mojstrom in medsebojno, nego tudi s cerkveno organizacijo in bratovščino.

Velik ugled pomočnikov se je kazal v javnem življenju pri njih slovesnih prireditvah, ki so se razvile v najpriljubnejše ljudske slavnosti.

(Konec prih.)

B. J.

Rudarstvo v Srbiji.

Srbija je poznana predvsem kot poljedelska dežela. Vendar pa se je tudi industrija že v predvojni dobi začela zelo lepo razvijati. Glavni vzrok, da ni v Srbiji industrija tako lepo razvita kot v drugih deželah, so slabe prometne razmere: Pomajkanje dobrih železniških zvez in dobrih cest.

Marsikdo se še danes čudi, kako da srbijski del naše države, ki se predvsem peča z živinorejo in poljedelstvom, ni že popolnoma obnovljen. Tudi druge države, ki imajo v Srbiji svoje interese, so bile mišljenja, da si bo poljedelska Srbija v dobrem letu obnovila svoje prejšnje blagostanje in to tem lažje, ker so bili njeni vojni sovražniki z mirovnimi pogodbami prisiljeni z reparacijami obnoviti njeno prejšnjo produktivnost. Res si je Srbija že skoraj popolnoma obnovila svojo živinorejo, kar je razvidno iz sledečih števil:

V celi državi je bilo leta 1914 6.276.855 glav goveje živine, 1.550.776 konj, 4.233.950 svinj in 11.570.260 ovac. V početku leta 1919: 4.552.220 glav goveje živine, 937.587 konj, 2.972.503 svinj in 5.249.667 ovac.

Ako ne vračunamo napredka v letu 1923 imamo danes v celi državi: 1.169.310 konj, 5.060.397 glav goveje živine, okoli 4.000.000 svinj in čez 7.500.000 ovac.

Ta uspeh je ministrstvo za poljedelstvo dosgelo tekom treh let, kljub temu, da je bil dovoljen izvoz v inozemstvo.

Napredek v naši živinoreji je razviden tudi iz izvoza. Medtem, ko smo leta 1919 izvozili za Din. 21.568.706.— živine, je znašala vrednost izvoza naše živine leta 1922 Din. 370.077.179.—.

Da Srbija še ni popolnoma obnovljena torej ni vzrok njena živinoreja oziroma poljedelstvo, pač pa njena industrija in rudarstvo, ki se ne da tako hitro obnoviti.

Nemci, ki so eksploatirali srbske rudnike od l. 1915 do konca vojne, so rudnike popolnoma uničili. Stroje so odpekljali ali razbili, rudnike pa utopili ali zažgali. Ves trud države in posameznikov od prve polovice 19. stoletja naprej, ko se je začelo v Srbiji razvijati rudarstvo, je bil uničen, razvoj pa za več let zaustavljen.

Kakor že rečeno, sega početak rudarstva v Srbiji v prvo volovico 19. stoletja. V tem času je prišel v Srbijo znani nemški geolog baron Herder, ki je prvi začel resno preiskavati že v starih časih izkoriščavane srbske rudnike. Za njim je došlo še mnogo inozemskih geologov in strokovnjakov, ki so bili pozvani od tedanjih srbskih državnikov, da sodelujejo pri obnovi rudarstva.

L. 1847 je otvorila srbska država rudnik Majdanpek v krajinskem okrogu, da bi eksploatirala bogate sloje železne in bakrene rude. Rudnik je lepo napredoval, tako da je bil med letom 1850 do 1860 izmed najbolj organiziranih srbskih rudnikov. Kmalu je pa država uvidela, da rudnik v državni upravi ne dosega onih uspehov, kot v privatnih rokah ter je rudnik prodala. Menjal je večkrat lastnike, dokler ni prešel l. 1902 v roke anonimne belgijske družbe ter se od tedaj lepo razvija.

Največ zaslug za razvoj srbske industrije in rudarstva pa si je stekel tedanji guverner narodne banke v Beogradu Djordje Vajfert. Rodom iz Pančeva ob Donavi se je l. 1872 preselil v Beograd, kjer je zgradil veliko moderno pivovarno na Topčidarskem Brdu, po svojem očetu pa je podedoval sta-

ro »kraljevo pivovarno«. Kot lastnik dveh velikih pivovarn je smatral za potrebno, da preskrbi svoja podjetja z vsemi potrebnimi surovinami iz domače zemlje. Tako je počelo njegovo delovanje na rudarskem polju. Začel je takoj preiskavati terene, na katerih je bilo v prošli zgodovini razširjeno rudarstvo, predvsem pa je iskal premog. Izsledil ga je v donavskem bazenu, kjer je v Kostolcu, okrog Požarevački, našel obširno ležišče lignita ter je že l. 1873 otvoril rudnik, ki je danes izmed najproduktivnejših v Srbiji. Premog ima 3400 do 3800 kalorij. L. 1922 se je izkopalo 107.565 ton ter je bilo v rudniku zaposlenih 288 oseb.

Od l. 1873 do danes je otvoril Djordje Vajfert 10 rudnikov, iz česar je razvidna njegova izredna delavnost na rudarskem polju v Srbiji. Na Avali je odkril rudnik živega srebra, a ga kmalu opustil. V Djutini Sreči pri Ruplju je otvoril srebrni in svinčni rudnik. Tudi tu se mu njegov veliki trud ni izplačal. Zlato je našel pod Deli Jovanom v Rusmanu, kejr je l. 1901 otvoril rudnik Sv. Ana. V toni rude je bilo 15 gramov zlata. L. 1902 je našel zlato na obali reke Pek ter otvoril rudnik Sv. Barbara. Iz ene tone je dobil 36,3 gr zlata. Oba zlata rudnika je moral kmalu opustiti radi slabih prometnih razmer in pomanjkanja delavnih moči.

Ko je preiskaval teren ob Donavi in Moravi je našel veliko bakreno rudišče v Boru. Ker bi ga s svojim kapitalom ne mogel oživitvoriti, je zainteresiral francoski kapital. Tako je bil l. 1903 odprt v Boru eden največjih evropskih bakrenih rudnikov, čigar lastnik je danes »Francoska anonimna družba«. Rudnik je opremljen z najmodernejšimi inštalacijami.

L. 1905 otvori Vajfert zlati rudnik Sv. Ignjat ob Beli Reki, l. 1909 premogovnik v Podvisu, ki ima 5850 kalorij, l. 1911 rudnik Magnezita v Čemernici.

Djordje Vajfert je na polju srbskega rudarstva najzaslužnejši mož.

Po vojni so bili v Srbiji do danes obnovljeni sledeči rudniki

1. Vrška Čuka, srez Zaječarski, last srbskega industrijskega društva iz Belgije. Kalorij 7303.
2. Dobra Sreča, občina Vino, srez zaglavski. Last Stefana Sibinoviča. Kalorij 6517.
3. Podvis, občina Vasiljevo, srez zaglavski. Last Djordja Vajferta in francoskega društva borskih rudnikov. Kalorij 5850.
4. Rtanj, srez boljevački. Last bratov Münch. Kalorij 6971.
5. Srbski Balkan, občina prlitska, srez zaječarski. Last Jurija Genčiča. Kalorij 8458.
6. Tresibaba, občina budinska, okrug nižki. Last »Društva za eksploatacijo goriva v Srbiji«. Kalorij 6720.
7. Sisevac Vrčič, srez paračinski. Last francosko srbske industrije cementa. Kalorij 4987.
8. Kraljevac i Novi Kraljevac pri Aleksincu. Lastnik »Anonimno društvo iz Bruslja«. Kalorij 5616.
9. Senj, okrog moravski. Lastnik država. Kalorij 4684 do 5285.
10. Resava, občina Ravna Reka, srez despotovački. Last Nikole Jočiča. Kalorij 5190.
11. Sveti Sava-Bogovima, srez boljevački. Lastnik brata Savič. Kalorij 5000.
12. Rakova Bara, srez zviški. Lastnik d. d. Rakova Bara.
13. Aliksar, Brzapalanka, Lastnina srbskega brogarskega sindikata. Kalorij 5000.
14. Orašac, srez jasiški. Lastniki Mit. i Aleks. Šonda.
15. Kostolac, okrog požarevački. Lastnik Djordje Vajfert. Kalorij 3400 do 3800.
16. Jeklov, Petrovac. Lastnik M. C. Pavlovič.
17. Klenovnik, okrog požarevački. Lastnina »Požarevačko rudarskega društva«. Kalorij 3588.

18. Zvezdan, Zaječar. Last »Zaječarskega industrijskega društva«. Kalorij 2900 do 3300.

19. Ivanovo, Lubnica, srez zaječarski. Lastnik E. D. Jovanovič.

20. Skobalj Rajkovic, srez tamnavski. Lastnik Miljutin Stepanovič.

Pole gnašteti rudnikov obratujejo še sledeči rudniki: Antimonov rudnik (Podrinski), Krupanj okrog podrinski. Lastnik Petra Despiča. Bakreni rudnik Sv. Djordje-Bor, srez zaječarski. Lastnik »Francosko društvo borskih rudnikov«. Rudnik pirita: Majdanpek, okrog krajinski. Lastnik »Anonimno društvo iz Bruslja v Belgiji«.

Večina vseh naštetih rudnikov se po obnovitvi vsako leto lepše razvija. Cela vrsta rudnikov, pred vsem premo-govnikov se otvori v bližnji bodočnosti.

Iz teh kratkih podatkov je razvidno, da je srbjanski de- naše države tako bogat na raznih rudah, da si bo lahko že v bližnji bodočnosti ustvaril lepo industrijo, ki bo zamogla konkurirati tudi z inozemstvom, ker bo z vsemi potrebnimi suro- vinami založena iz domače zemlje.

Omalovaževanje nekaterih obrti pri našem narodu. — Važno za roditelje in skrbnike.

Človek se vedno boji tistega, kar ne pozna. Vzrok, da se pri nas nekatere obrti zanemarjajo je ta, ker se nekateri nočejo posvetiti obrti, ki je manj v javnosti, medtem ko se kaka obrt proglasi med ljudstvom za dobro in hoče vsak va- jenec se je oprijeti.

Treba je torej, da naši ljudje spoznajo one obrti, ki so med svetom manj poznate. Večkrat se opazi, da obrt, kateri se je posvetil vajenec, ni povsem primerna za njegovo teles- no moč in spretnost, tako n. pr. nekateri niso po svoji telesni moči sposobni za kovača, pa kljub temu se trudi, da vstraja pri temu poklicu, dasiravno bi lahko si izvolil lažjega in pri- merne za njegovo moč, istotako jih je veliko, ki bi jim bolje koristil miren, tih poklic, pa si izberejo stan šoferja. Moda je upeljala takorekoč, da se posveti 50% vseh vajencev za me- haničarja, elektrotehniko in ključavničarja. Posledica tega je, da so postali mojstri izbirljivi pri sprejemu vajencev in mar- sikateri mojster vzame takega, ki se lahko vzdržuje sam, da po dokončani učni dobi, ko je proglašen za pomočnika, ne more dobiti službe, ali da dela za majhno plačo. Medtem ko jih je v sedanjem času veliko brez posla, se vedno še javljajo samo za kovaško, stolarsko in krojaško in slične obrti, a dru- ge zaostajajo. Nihče skoro noče, da bi postal pek, dimnikar, mlinar, četrkar, klobučar, predilec volne; noče, da se uči mle- karstva in sirarstva, kakor ne poljedelstva.

Resnično, da je pekarska obrt težka, naporna, ker se često dela ponoči, a stoletja je bil in bo kruh potreben ljudem in zato ima pek vedno dovolj dela in zaposluje vedno več ljudi. Deluje se na to, da se delo ponoči ukine, kajti naporno je najbolj delo pri gnetenju, zato se ponekod že to dela z stro- jem, tako da bo olajšano vajencu kakor potem kot pomočniku tudi pekova obrt.

Ravno tako naporno delo je mlinarstvo. Skoro bi rekli iste napornosti so pri mlinarstvu kakor pri peku, zato se mo- rajo posvetiti temu poklicu samo snažni, telesno zdravi in do- bro razviti mladeniči.

Četrkarski in klobučarski obrti so na prvi pogled manj poznati, ali za pravo vrlo dobri za umne roke. Kljub temu ni potreba imeti tako čvrste noge in ni potrebna velika telesna moč, tem obrtim se lahko posveti slabše razvit mladenič. Isto je treba za ustanovitev tega obrta manjšo glavnicu in mnogo lažje pride do samostojnega dela. Poseben je obrt predilca volne, kateri je pri nas popolnoma nepoznan in poleg tega pri nas predejo samo ženske moči, in se nam dozdeva, da to ni delo za moške.

Istotako je med našim narodom misel, da se poljedel- stva ni potrebno posebej učiti in da sirarstvo in mlekarstvo ženske opravljajo. Pri drugih narodih se mladeniči isto tako uče teh obrti, posebno mlekarstva. Z širjenjem mlekarskih zadrug lahko izučeni mlekarji in izdelovalci sira pridejo na veliko polje znanosti.

Ne prezirajmo torej nobenega obrta, izberimo si obrt, ki našim duševnim in telesnim sposobnostim najbolj odgovarja.

Kdor hoče svojega otroka posvetiti zgoraj navedenim obrtim, naj se obrne na bližnjo organizacijo »Hr. Radiše« ali na središče »Hrvatske Radiše« v Zagrebu, oziroma na uprav- ništvo Jug. Obrtnika, Ljubljana Komenskega ul. 12.

Pomoč malemu obrtniku.

Povojno obrtništvo se je nekoliko ustalilo ter se skuša utrditi na predvojnih tradicijah. Brez ozira gre obrtništvo vseh strok naprej, ne meneč se za strašni prepad, kateremu se vsak dan bolj bliža. Prišel je čas, ko bo treba malega obrt- nika resno vprašati, ali bo še mogel vzdržati svojo obrt ali jo likvidirati in iti za delom v tovarno. Takozvane konfekcijske tovarne so se po vojni močno razširile; kljub slabšemu izdelku imajo velikanski promet. Ker se izdeluje v velikem, so produktivni stroški precej manjši in bolj mehnično ure- jeni stroji veliko več producirajo ter na ta način lahko vzdr- žujejo veliko konkurenco z malo obrtjo. Mali ali srednji obrt- nik si ne more urediti vse tako kot konfekcijska tovarna, ker mu mali obrt ne daje takšnih dohodkov kot bi odgovarjali potrebi obrata. Zato mora danes delati še več z rokami nego s strojem. Seveda so izdelki male obrti mnogo boljši in pre- segajo celo dvakratno vrednost konfekcijskega tovarniškega dela. Ljudje enostavno bolj segajo po konfekcijskih izdelkih (čeravno so slabši), ker so isti precej cenejši. Seveda so tudi ljudje, ki nikakor ne marajo tovarniških izdelkov, ker poznajo razliko med tovarniškim in ročnim delom. To se opaža naj- bolj pri črevljarski in krojaški obrti. In ta konkurenca tako naglo raste, da bomo v nekaj desetletjih videli le malo število obrtnikov oblačilne stroke, kateri bodo izdelovali svoje iz- delke le za takozvane boljše ljudi, navadni si bodo nabavljali le bolj konfekcijska dela, obrtniki druge vrste pa bodo šli iz lastnih obratov v tovarne za kruhom. Tako bosta nastala razred zapovedujočih in razred delavnih. Tako imenovani srednji stan pa bo izginil s svet skoro brez sledu. Samo ena pomoč je za malo obrt, če hoče še ostati pri življenju, namreč združništvo. Nujna potreba je pred durmi, treba je, da se mali obrtniki združijo v produktivne zadruge, katere naj bi delo prevzemale, osnovala velike skupne delavnice ter med člane delile delo in zaslužek. Na ta način bi bili zmanjšani produktivni stroški ter bi bili zmogni konkurence, obenem pa bi ostali sami svoji gospodarji.

Razglasi.

Ustanove za obrtnike in vdove obrtnikov. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani razpisuje za 1. 1924: a) deset ustanov za onemogle uboge obrtnike al itrgovce in sicer pet po 100 Din. in pet po 50 Din.; b) pet ustanov po 45 Din. za onemogle uboge vdove obrtnikov ali trgovcev.

Prošnje naj se pošljejo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani do **27. novembra 1924.** Priloži naj se jim od občin- skega in župniškega urada potrjeno dokazilo, da je prosilec obrt ali trgovino samostojno izvrševal, da sedaj zaradi one- moglosti ne more več delati in da je ubog, oziroma da je pro- silka onemogla uboga vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

Nadomestne volitve za obrtno sodišče v Ljubljani. Vsi imetniki (namestniki, poslovodje, zaupniki in obratovodje) trgovskih in drugih obrtnih podjetij v okolju ljubljanskega okrajnega sodišča se opozarjajo na razglas oddelka ministr- stva za trgovino in industrijo v Ljubljani z dne 8. novembra 1924, št. 6924/24, objavljen v Uradnem listu z dne 11. novem-

bra 1924, št. 103, glede razpisa nadomestnih volitev za obrtno sodišče v Ljubljani, glasom katerega morajo vsi navedeni podjetniki vposlati predstojniku občine, v katere okolišu se nahaja obratovalešče podjetja, najkasneje do 29. novembra 1924 podatke, potrebne za sestavo volilnih imenikov (obrotni podjetniki v Ljubljani morajo vložiti tozadevne prijave pri mestnem magistratu in sicer v mestni posvetovalnici). Vsaka prijava mora vsebovati ime in priimek imetnika (namestnika, poslovođe, zaupnika, obratovodje) obrata, natančno stajališče in vrsto obrata ter ime in priimek, starost (po letih) in poklic v obratu morebiti zaposlenih delavcev in delavk, ki so nad 20 let stari (stare) in bivajo nad leto dni v tuzemstvu. Pripominja se, da vajencev in vajenk ni prijaviti, ker nimajo volilne pravice.

Javne trgovske družbe, komanditne družbe, delniške družbe, pridobitne in gospodarske zadrage, družbe, zavodi in društva morajo obenem imenovati izmed oseb, poklicanih za njih postopanje in za izvrševanje volilne pravice, osebo, ki zanje oda glasovnico. Glede te osebe je prijaviti nje ime in priimek, starost ter poklic.

Gori navedeni razglas je nabit tudi na uradnih deskah v poštevi prihajajočih občin.

Resolucija.

Obrtniki za Tržič in okolico, zbrani na zborovanju v Tržiču dne 26. 10. 1924, odločno zahtevamo, da se davčni sistem splošno reorganizira in kar je krivičnega popravi.

Splošno šolstvo naj se preustroji in dajo pravice staršem in izdrževalcem šole. Obenem naj vlada zažadostno skrb za obrtno strokovno šolstvo in učni naraščaj.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev naj se reorganizira in decentralizira, ker splošno obrtnikom ni zmožno izdrževati dosedanjih bremen.

Obrtni krediti naj se omogoči tudi malim obrtnikom na kak pravičen način.

Obrtna banka, katere se snuje, naj bodi taka, da bodo obrtniki kakor trgovci tudi deležni kredita in ne sama bremena vzdrževanja banke nosili.

Da se pospeši vzakoniene vol. zak. za trgovsko in obrtniško zbornico v Sloveniji in da se varuje enotnost in čin trgovskih in obrtnih zbornic.

Zborovalci, zbrani na obrtnem zborovanju izrekamo Jugoslovanskemu klubu, posebno voditelju dr. Korošču, popolno zaupanje kakor tudi zahvalo za njih trud.

Novice za obrtnike.

Produkcija žganja za lastno uporabo. Po zakonu je dovoljeno v svrhu proizvodnje žganja za lastno potrebo kupiti surovine in sicer jih smejo kupiti: obitelji do 5 članov 1000 kg, obitelji preko 5 članov 1600 kg, preko 10 članov 2000 kg. Kdorkupi za svojo družino večjo množino kot je označeno, mora plačati za proizvodnjo žganja trošarino. Člani družine, ki uživajo ugodnost omenejenega zakona, morajo izpolniti 18 leto.

Določila o varnostnih odredbah in zdravstvenih predpisih v podjetjih so izšla v Uradnem listu št. 96 z dne 26. okt. 1924. Opozarjamo obrtnike na predpise, da jih po možnosti upoštevajo, ker bi drugače lahko imeli neprimlikke od strani inšpekcije rada, ki se po svojem zastopniku od časa do časa prepriča, če se predpisi izvršujejo.

Sovjetska vlada je podaljšala delavni čas v Rusiji dnevno za eno uro vsled padanja produkcije.

Uredba o delavnem času v obrtnih in industrijskih podjetjih je izšla v Uradnem listu št. 98 z dne 25. oktobra 1924, ki predpisuje za posamezne stroke število ur, katero sme biti osebje dnevno zaposleno. Po večini predpisuje uredba 9-urni delavnik, le nekaj obratov sme delati 10 ur, oziroma mora uveljavljati 8-urno delo.

Proti previsokim davkom. 26. oktobra se je vršil v Zagrebu številno obiskan shod Zveze hrvatskih obrtnikov, ki se je pečal v prvi vrsti s preobčutno davčno obremenitvijo. V resolucijah, sprejetih na tem shodu, zahtevajo hrvatski obrtniki med drugim, da se ukine pobiranje linearnega poviška na davke, katere plačuje obrtništvo, oprosti brez razlike vse obrtnike davke na poslovni promet ter da se pospeši izenačenje davkov za celo državo.

Sklepi banatskih obrtnikov. Dne 19. t. m. se je vršila v Vršacu konferenca banatskih obrtnikov, ki se je bavila z aktualnim obrtniškim vprašanjem. Predvsem so obrtniki zahtevali, da se čimprej ustanovi privilegirana obrtniška banka in osnuje v Banatu obrtniške pridobitne zadrage, ki bi potom svoje zveze mogle dobivati kredite od Narodne banke. Konferenca se je bavila tudi s preureditvijo zbornic in se izrekla za sedanje mešane zbornice (kakor so urejene v Vojvodini, Hrvatski, Sloveniji, Bosni in Dalmaciji) z avtonomnimi sekcijami (za trgovino, industrijo in obrt).

Sijajen uspeh velikega sejma v Pragi. Od 21. do 28. septembra se je vršil v Pragi jesenski sejem. Bil je dobro obiskan od vseh držav. Kalikor se je mogla dognati, je bil sejem obiskan od približno 400.000 oseb. Razen domačih trgovcev je bilo posetilo velesejem še iz 39 drugih držav. Največje zanimanje je bilo za poljedelske stroje, akumulatorje, motocikle in elektrotehnične stroje. Razstavljalcev je bilo v tem sejmu 1926. Pričakovati je, da bo prihodnji sejem, ki se bo vršil od 22. do 29. marca 1925, še bolj obiskan in še mnogo več razstavljalcev nego v jesenskem sejmu. Praški Veliki sejem ima sijajno bodočnost in namerava se v njegovem okrožju osnovati veliki trgovski »City« za vso srednjo Evropo.

Zabranjeno trgovanje s srebrnim denarjem. Minister za finance je z razpisom z dne 7. oktobra t. l. št. 28717 ukinil prepoved trgovanja s srebrnim denarjem: dinarji, kronami in perperji v notranjem prometu.

Odločba, da je smatrati ruske begunce glede zaposlevanja na našem ozemlju za enake domačim delavcem. Gospod minister za socialno politiko je oprostil z odločbo z dne 12. avgusta 1924, O. b. r. 360/4 ruske begunce predpisa § 103 zakona o zaščiti delavcev in predpisa pravilnika o inozemskih delavcih, tako da jih je smatrati glede zaposlevanja na našem ozemlju za enake domačim delavcem.

Drugi tir na progi Zagreb—Zidan most. Iz Beograda poročajo, da je prometno ministrstvo dobilo kredit za zgradbo drugega tira na progi Zidani most—Zagreb.

Kovan denar in naša država. Upali smo že dolgo, da bo tudi naša država uvedla kovan denar od 25 para, 50 para, 1 dinar in 5 dinar mesto raztrganega in umazanega papirnatega denarja, ki je v protest vsem higieničnim predpisom v prometu. Kovan denar so uvedle že Avstrija, Bolgarija, Rusija, Nemčija in celo Turčija, pri nas pa je samo v veljavi v obliki resolucije uredbe v finančnem zakonu glede kovanja drobiža. Kako smo počasni.

Nov monopolski promet. Ministrstvo za narodno zdravje je v sporazumu z monopolsko upravo določilo, da bo kinin od novega leta dalje monopolski predmet.

Zagrebski velesejem 1925. Od 26. aprila do 4. maja prihodnjega leta se bo vršil zagrebski velesejem, na katerem bo zlasti sodelovala Italija, obenem priredi uprava zagrebskega zbora lovsko izložbo. Do sedaj je prijavilo udeležbo 150 podjetij. Cene prostorom (za kvadratni meter) Din. 200 v paviljonih, Din. 100 na prostem.

Vagoni na račun reparacij. Prometno ministrstvo je dobilo obvestilo, da je prišlo na Jesenice 99 vagonov na račun reparacij iz Nemčije. Do danes je prejela država na račun reparacij 10.345 vagonov in 450 lokomotiv. Od teh je bilo za normalnotirne železnice 240 potniških, 4000 pokritih tovarnih, 5000 nepokritih tovarnih voz, 190 voz za svinje, 80 voz za sveže meso in 200 cistern; za oskotirne železnice 15 pot-

niških, 460 pokritih tovornih voz, 80 voz za svinje, 35 za ži-vino in 270 raznih voz.

Protest industrijev. Predstavniki centrale industrijskih korporacij so vložili pri finančnem, trgovinskem, prometnem in gradbenim ministrstvu protest proti temu, da se daje gra-ditev železniških prog in mostov tujim firmam, ne pa našim. Po časopisnih poročilih je obetana popolna zaščita naše in-dustrije, t. j. da bodo v vsakem slučaju pozvani tudi naši in-dustriji.

Izvoz lesa v Italijo. Na pritožbo generalnega železniškega ravnateljstva v Trstu, da vagonke pošiljke lesa večkrat pridejo z znatno manjšo količino naloženega lesa, kakor je to označeno na vagonu, je prometno ministrstvo izdalo odredbo, da se morajo od sedaj naprej vse vagonke pošiljke lesa za Italijo pred ekspedicijo izmeriti na državni mejni tehtnici.

Izborna izpričevala. Naše carinarnice so upravičene namesto posebnih izvornih izpričeval sprejemati: 1. Prvotne izvozne deklaracije onih inozemskih carinarnic, pri katerih se je prijavil izvoz blaga. 2. Račune o izvoženem blagu, ako so uverjeni od urada, ki je upravičen izdajati izvorna izpričevala; v tem primeru mora po računu vsebovati nastopne podatke: številko, vrsto omota, znak in čisto kosmato težo vsakega omota posebej. Ako je več enakih omotov, morajo biti označene tudi zaporedne številke. V potrdilu mora biti naveden tudi izvor blaga. Priznavajo se izvorna izpričevala: a) trgovskih in obrtniških zbornic, v katerih področje spada kraj, iz ka-terega se blago odpošlje ali v katerem se izdeluje; b) indu-strijskih zbornic iz področja kraja, v katerem se blago izde-luje; c) trgovskih korporacij, ki vrše javno pravne posle tr-govskih zbornic za svoje področje; d) inozemskih carinarnic, katerim se je blago prijavilo za izvoz; e) sodnih, policijskih in občinskih oblastev za področje krajev, iz katerih se blago izvaža ali v katerih se blago izdeluje.

Trgovstvo, obrtništvo ter industrija v Dalmaciji. Po uradnih podatkih se nahaja v Dalmaciji (razen krajev Ben-kovac, Bolograd, na moru Šibenik in Krk), 7064 trgovskih, 4549 obrtniških in 139 industrijskih podjetij, skupno 11.797

podjetij. V samem Splitu je 1528 trgovskih, 1007 obrtniških in 53 industrijskih podjetij.

Reguliranje obrestne mere in zagreški denarni zavodi. Dne 12. novembra t. l. se je vršila konferenca zastopnikov zagreških denarnih zavodov in dr. Novakoviča. Dr. Nova-kovič je obvestil zastopnike bank, da namerava Narodna banka reducirati obrestno mero, in da hoče slišati mnenje denarnih zavodov samih. Zastopniki bank so se uprli pred-logom dr. Novakoviča in izjavili, da so že razpravljali o tem važnem vprašanju. Konstatirali so težkoče, in se nazadnje sporazumeli, da bodo po medsebojnem posvetovanju sami stavili tozadevne predloge banki.

Gozdovi v Jugoslaviji. Po uradnih podatkih, je z goz-dovi pokrito v Jugoslaviji 7 milijonov 530.000 ha površine. 3.200.000 ha teh gozdov poseduje država torej 42 % vseh gozdov v državi. Zasebnikom pa pripade 2.500.000 ha, torej 33 odstotkov občinskih gozdov je 1.830.000 ha, kar pomeni 25 % vse površine v Jugoslaviji, ki je pokrita z gozdovi.

Plemenska živina iz Francije. Kakor poročajo iz Bel-grada, je poljedelsko ministrstvo dobilo kredit v znesku 3 milijonov dinarjev za nakup plemenskih konj v Franciji.

Oddaja trt iz drž. trtnic. Vsled odloka poljedelskega mi-nistrstva v Belgradu z dne 25. avgusta t. l. št. 38.844 V se glede oddaje trt za prihodnjo saditev razglasa sledeče: Poe-dina pismena predpisano kolkovana naročila (prošnje) za trte sprejemajo vsi drž. kmetijski uslužbenci najkasneje do 1. februarja 1925 in jih dostavljajo s potrebnim potrdilom od županstva, da potrebuje naročnik trte samo za saditev na lastnem zemljišču, ter potrdilom potovalnega učitelja, oziro-ma okrajnega ekonomista, da je dotično zemljišče za nov vi-nograd preiskano na vsebino apna, upravitelju najbližjega drž. razsadnika.

Upravitelji so: za drž. trto nasade v Kostanjevici, okr. ekonom v Krškem, Za Arnova sela, okr. ekonom v Brežicah, za Bršlin, okr. ekonom v Novem mestu in za Črnomelj, de-lovodja drž. trtnih nasadov v Črnomlju.

Prodajna cena trt v vseh državnih trtnicah bo za 1000 kom.

Stroj cefra in odvija žimo in volno!

Izdelovatelj:

Fran Simon, Vrhnika

Priporočamo
tvrdko

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7, blizu Prešernovega spomenika
tov. zaloga najboljših šivalnih strojev, svetovne znamke
„GRITZNER“ in „ADLER“ za rodbinsko in obrtno rabo. —
Bogata zaloga vseh potrebščin za šivilje, krojače, čevljarje in
sedlarje, galanterijskega, modnega in toaletnega blaga na
VELIKO IN MALO!

Postrežba točna!

Cene ugodne!

Gonilna jermena

specijalnega in vegetabilnega stroja za pogon vseh vrst obratov in strojev, dalje okroglo in zvito jermenje za šivalne stroje, skobelnike in motorna kolesa. Šivalne in vezalne jermence, mast in vosek za jermene nudi za promptno dobava in po nizkih cenah

INDUS d. d., LJUBLJANA

— za industrijo usnja in usnjatih izdelkov —

Ustanov. l. 1879.

Telefon št. 593.

KLJUČAVNIČARSTVO
AVGUST MARTINČIČ
LJUBLJANA, RIMSKA CESTA 14.

se priporoča za naročila novih valčnih zastorov (rolet) in solčnih plahit ter za popravilo istih. — Stalna zaloga vseh potrebščin za rolete in solčne plahite, raznovrstnih štedilnikov in vseh potrebščin za stavbe. — Izvršuje vsa ključavničarska dela in popravila. — Avto-geno varenje.

Točna postrežba!

Zmerne cene!

„SVETLA“ D. D.

LJUBLJANA

Največja izbira vsakovrstnega elektrotehničnega materiala.

GENERALNO ZASTOPSTVO TOVARN:

Velika in stalna zaloga vseh vrst električnih žič, žarnic, telefonskih aparatov, lestencev i. t. d.

Hackethal, Hannover: žice, kabel. - H. Jacobi & Co., Wien: elektr. zvonci in telefon. - Dr. Ing. Schnelder & Co., Frankfurt a/M.: svetilke. Ringsdorff Werke, Mehlum a/R.: krtačice za motore. - Elektra, Bregenz in drug: likalniki, kuhalniki, plošče, električne peči.

Zaloga avtomobilskega materiala, kakor plaščevo polnogumijastih obrobočev i. dr.

Cene vsled dviganja tečaja dinarja znatno znižane!

**Najcenejša
reklama je
inseriranje**

V

**„JUGOSLOVANSKEM
OBRNIKU“.**

**VOZI BREZ
BENCINA!**

Adoptiraj tvoj AV10 ali STABILNI MOTOR z
Hag - Generatorjem.

JUGO-HAG LJUBLJANA
Bohoričeva ul. 24

**KURI Z DOMAČIM
OGLJEM!!!**

Vse vrste bakrene posode

za kuhinje, lonce, ponve i. t. d. izdeluje
zopet kakor v predvojnem času tvrdka

„JUGOMETALIJA“ splošna kovinarska industrija v Ljubljani
Kolodvorska ulica 18.-4. Telefon 729.

TVRDKA

F. in J. Goričar
„PRI IVANKI“

Ljubljana, Sv. Petra c. 29

ima vedno veliko izbiro
raznega manufakturnega
in modnega blaga

po zelo nizkih cenah.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57 in 470.

Račun pošt. ček. urada za Slovenijo št. 11.945
v Zagrebu št. 39.080.

Podružnice: Celje, Djakovo, Novisad, Maribor,
Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik.

Ekspozitura: Bled.

Ljubljana
Miklošičeva c. 10

(v lastni palači vis-a-vis hotela „Union“)

Amerikanski oddelek:
DIREKTNE ZVEZE Z AMERIŠKIMI BANKAMI.
Urejevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk
DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE.

Kapital in rezerve skupno nad Din. 15.000.000.—, vloge nad Din. 125.000.000.—

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem poklene
shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem
računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

ALOJZIJ PAVSCHIN

LJUBLJANA, Wolfova ulica.

ZALOGA STEKLA IN
PORCELANA, STEKLA
ZA URE, UMIVALNIKE IN
KUHINJSKE GARNITURE
IN VSE V TO STROKO
SPADAJOČE PREDMETE

**ELEKTROTEHNIČNO
PODJETJE****IVAN PETRIČ,**
LJUBLJANA 7.

Sprejema vsa v to
stroko spadajoča
dela.

Stavbno
podjetje

Ivan Ogrin

Ljubljana

Gruberjevo nabrežje 8.

Prevzema vsa zidarska in
druga stavbna dela.
Izvršuje razne načrte in pro-
račune.
Izdaja strokovna mnenja.

Primerno nizke cene.
Delo solidno. Delo solidno.

Telefon št. 426

SVEČARNA

J. KOPAČ & Co.

Ljubljana, Celovška cesta št. 90.

Proizvaja in izdeluje voščene sveče za
oltarje, voščene zvitke, sveče za božič-
na drevesca, nagrobne lučice „Fortuna“
ter raznovrstne sveče za hišno rabo,
„Stearin“-sveče (stearinske sveče),
„Adria“-sveče (kompozicijske sveče),
„Gloria“-sveče.

Prodaja tudi: vse vrste kadila, parafina,
stearina in carnauba-voska.

Kupuje: čebelni vosek in suhe satine
po najvišjih dnevnih cenah.

Kleparstvo

Korn T.

Ljubljana, Poljanska c. 8.

Prva žebeljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigoric

Pisma:

ŽEBELJARSKA ZADRUGA,
Kropa (Slovenija)

Brzjavke:

ZADRUGA KROPA
Telef. int.: PODNART 2

Žebli za normalne in ozkotirne železnice.
Žebli za ladje, črni ali pocinkani. — Žebli
za zgradbe, les itd. — Žebli za čevlje. —
Spojke za odre in prage. — Spojke za ladje
in splave. — Železne brane. — Kljuge za
podobe, zid, cevi, žlebove itd. — Vijaki z
maticami. — Podložne pločice. — Matice.
Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode,
pločevino, kolesa itd. — Vijačni čepi. — Verige.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki
po vzorcih in risbah najceneje. — Ilustrovani
ceniki na razpolago.

REMEC - CO.

Ljubljana - SHS

Kersnikova ulica št. 7

Prej:

I. BAHOVEC nasled.

Tovarna na

DUPLICI

pri Kamniku

STOLARSTVO

UPOGNJENO POHIŠTVO.

Prešani furniri za stole in mizarstvo
PARKETI REZANI LESInterurb. telefon: pisarna: Ljubljana 266,
tovarna: Kamnik 4.Telegrami: Ljubljana Ingenieur Remec,
Kamnik REMEC - CO.**PAPIR**PISMENI, URADNI
RISALNI, OVOJNI**KNJIGE**POSLOVNE, ŠOLSKE
NOTEZE, ŠOLSKE ZVEZKE**UMETNIŠKE RAZGLEDNICE**

in drugo

kupite najbolje v papirni trgovini

IVAN GAJŠEK, Ljubljana

Sv. Petra c. št. 2.

Stroji za šivanje iz najboljših tovarn
izgotovljeno moško obleko
zalogo klobukov
in drugo manufakturno blago

Cene zmerne!

Cene zmerne!

Vedno v zalogi pri

L. REBOLJ

Kranj št. 24

Pri meni kupljenim strojem jamčim 10 let.

STROJNO MIZARSTVO**Peter Bizjak**v Spodnji Šiški, Gosposv. cesta 136
prevzema vsa v mizarstvo stroko spada-
joča dela, zlasti stavbeno mizarstvo.

Cene primerne.

Delo solidno.

Postrežba točna.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z. n. z.

v Ljubljani Pražakova ulica št. 3sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne
računov, eskomptira menice itd.**Staro lito železo**

kupujejo v vsaki množini

Strojne tovarne in livarne d. d.

v Ljubljani.

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni
zavod, ki zavaruje proti po-
žarnim škodam poslopja, pre-
mičnine in poljske pridelke.
Sprejema življenska zavarova-
vanja v vseh kombinacijah.**KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN
GALANTERIJA****MIROSLAV BIVIC**

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

se priporoča slavnemu občinstvu
ter p. n. n. vrčkam za cenj. naročila
vseh v to stroko spadajočih del.**VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP,
NOTEZOV IN BLOKOV.**

Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

OBRTNIKI!

Najvarnejše vlagate vaš denar v pupilarnem zavodu

Hranilnici kmečkih občin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 38

v hiši Zadrugne zveze

Hranilnica kmečkih občin obrestuje hranilne vloge po najvišji meri in sprejema vložne
knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine. Hranilnica
kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča
denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot za-
stopnika pokrajinske uprave v Ljubljani. — Posojila daje na zemljišča, občinam in korp-
racijam na amortizacijo.